

J.M.G. Leune

Omgekomen, gewonde en gevangengenomen Staatse officieren tijdens de Slag bij Mont-Cassel (1677)

Op 11 april 1677 vond bij Mont-Cassel, 15 kilometer westelijk van Saint-Omer (thans een stad in het Noorden van Frankrijk, departement Pas-de-Calais, op de grens tussen Frans-Vlaanderen en Artesië), een veldslag plaats tussen een Staats-Spaanse troepenmacht onder leiding van prins Willem III van Oranje-Nassau en een Franse legermacht onder bevel van Philips hertog van Orleans, broer van koning Lodewijk XIV. De Staats-Spaanse eenheden werden verpletterend verslagen. Volgens Franse schattingen vielen er aan Staatse zijde ca. 3000 doden en raakten er 4000 tot 5000 gewond. De Franse verliezen werden geschat op 1200 doden en 2000 gewonden.¹ In 1677 werd in de Republiek een pamflet gedrukt met daarop de namen van de Staatse officieren die bij die slag gedood werden, gewond raakten of gevangen werden genomen.² Deze namen, voorzien van annotaties, zijn de volgende:³

1. Uit de Garde Corps⁴

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Rijswijck, heer van ⁵	cornet		x	
N.N.	gereformeerd officier	x		
N.N. (7)	ruiters	x		
N.N. (13)	idem		x	

2. Uit het regiment dragonders van zijne Hoogheid⁶

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Walesteyn	kapitein	x		

3. Uit het regiment van de graaf van Waldeck te paard⁷

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Hartman	luitenant		x	x

4. Uit het regiment van de graaf van Brederode⁸

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Ittersum ⁹	majoor	x		
Rijperband	luitenant	x		
Schimmelpenningh	ritmeester	x		

5. Uit het regiment Garde te voet¹⁰

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Croonman ¹¹	luitenant-kolonel		x	
Sibert ¹²	majoor		x	
Laer	kapitein		x	x
Wagnaer	idem	x		
Beaumont	idem	x		
Sparr	idem		x	
Schimmelpenning	idem		x	
Bonema	idem		x	
Flutt	idem		x	
Hessen	idem		x	
Ange, St.	luitenant		x	
Turc	idem		x	
Jacot	idem		x	
Anderisen	idem		x ¹³	
Jeger	idem		x	
Rogenod	idem	x		

Swepten	idem	x		
Bretoris	vaandrig	x		
Coljers ¹⁴	idem		x	
Bonema, van	idem		x	
Schimmelpenningh	idem		x	
Roos	idem		x	
Tilly	adjutant		x	
Beeckman	idem	x		
Coenendael, Aegidius van	regiments domene		x	

6. Uit het regiment van prins Maurits ¹⁵

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Noy, la ¹⁶	luitenant-kolonel			x
Haersholte, van ¹⁷	majoor			x
Vrienes	kapitein	x ¹⁸		x ¹⁹
Brenner	idem		x	
Bergh, van den	idem	x		

7. Uit het regiment van de hertog van Holstein ²⁰

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Salis ²¹	luitenant-kolonel		x	x
Wiecker ²²	majoor		x	x
N.N.	luitenant van kapitein Schuylenburg	x		
N.N.	luitenant van kapitein Lunenburgh	x		
N.N.	luitenant van kapitein Schaffhausen		x	
N.N.	luitenant van kapitein Blaeu	x ²³		x ²⁴
N.N.	luitenant van kapitein Sige			x
N.N.	vaandrig van kapitein Schuylenburg	x		
N.N.	vaandrig van kapitein Lunenburgh	x		
N.N.	vaandrig van kapitein Schaffhausen		x	
N.N.	vaandrig van kapitein Blaeu	x ²⁵		x ²⁶
N.N.	vaandrig van kapitein Wiecker		x	
N.N.	vaandrig van kapitein Quierheim	x		
N.N.	vaandrig van kapitein Sige	x ²⁷		x ²⁸
N.N.	vaandrig van kapitein Winderholt ²⁹			x

8. Uit het regiment van graaf W. van Hoorn ³⁰

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Heyde, de ³¹	luitenant-kolonel			x
Nothe ³²	kapitein			
Rothe	idem			x
Ingelbey	idem		x	
Lothem	idem	x		
Hoppenbrouwer	vaandrig		x	

9. Uit het regiment van de heer Van Ginckel ³³

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Schaep ³⁴	majoor		x ³⁵	x
Warfuzee ³⁶	? ³⁷		x	

10. Uit het regiment van Eppe³⁸

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Brunenhuys ³⁹	majoor		x	

11. Uit het regiment van La Vergnie⁴⁰

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Vergnie, la	kolonel		x	
Hoffrel	luitenant-kolonel			x
Bock	kapitein	x		
Mallet	idem		x	x
Morgensterre	idem			x
Deele	idem			x
Emmerick	idem			x

12. Uit het regiment van Kirckpatrick⁴¹

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Kirckpatrick, Everwyne ⁴²	luitenant-kolonel	x		
Lauder ⁴³	majoor		x	x
Blom	kapitein	x		
Pijll	idem	x		
Kassel	idem		x	
Morgnault ⁴⁴	idem	x		

13. Uit het regiment van Uyttenhove⁴⁵

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Utenhove, Gerrit van	kolonel			x
Withoften	kapitein	x ⁴⁶		x ⁴⁷
Lievendael	idem			x
Kaesteeker	idem			x

14. Uit het regiment van Walenburgh⁴⁸

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Valckenburgh, van ⁴⁹	luitenant-kolonel			x
Ruytenburgh	majoor		x	
Groelart	kapitein		x	
Goes, Philips van der	idem		x	x
Goes, Junius van der	idem		x	x
Droost	idem	x		

15. Uit het regiment van Torsay⁵⁰

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Backer ⁵¹	kapitein	x		
Moussel	idem		x ⁵²	
Fesse	idem	x		

16. Uit het regiment van de graaf Van der Lippe⁵³

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
------	------	------	--------	----------

Lippe, Willem graaf van	kolonel		x	x
Stejn ⁵⁴	majoor	x ⁵⁵		x ⁵⁶

17. Uit het regiment van de prins van Brandenburg ⁵⁷

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Poedewels ⁵⁸	luitenant-kolonel		x	x
Slieben ⁵⁹	kapitein	x		
Lesquam	idem	x		
Elsenits	idem	x		
Packmoor	luitenant	x		
Fridman	idem	x		
Tael ⁶⁰	idem	x		
Teufel	idem	x		
Poldewils ⁶¹	idem	x		
Goudecker	idem		x	
Reder	vaandrig	x		
Mesbagh	idem		x	
Elsen, van	idem		x	
Wighman	idem		x	

18. Uit het regiment van de prins van Birkenfeld ⁶²

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Pois, du	kapitein			x
Bierman	idem		x	
N.N.	luitenant van kapitein Oldekop	x		
N.N.	luitenant	x		
Lusamet	idem		x	
Remouts	vaandrig	x		

19. Uit het regiment van de graaf van Waldeck ⁶³

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Schroojestien	kapitein	x		

20. Uit het regiment van de graaf van Flodorf ⁶⁴

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Lotthem, baron van ⁶⁵	majoor	x		

21. Uit het regiment van Klooster ⁶⁶

Naam	Rang	Dood	Gewond	Gevangen
Ittersum, baron van ⁶⁷	majoor	x		

¹ O. van Nimwegen, "Deser landen crijchsvolck"; het Staatse leger en de militaire revoluties 1588-1688, Amsterdam, 2006, p. 410-411.

² Bibliotheek Universiteit Leiden, Verzameling Thysiuspamfletten nr. 10222; ook vermeld in de Pamflettencollectie van Louis D. Petit onder nummer 4352 (met dank aan John Frankhuizen van de afdeling Bijzondere Collecties van de UB te Leiden). Het betreffende overzicht is ook afgedrukt in: Le Mercure Hollandois; contenant les choses les plus remarquables qui se sont passées en Europe pendant l'année 1677 et sur tout dans les guerres de France, d'Allemagne & de Hollande, Amsterdam, Henry & Theodore Boom, 1679, p. 88-93. Of alle Staatse officieren die omkwamen, gewond raakten of gevangen werden genomen op deze lijst voorkomen is niet bekend.

-
- ³ De namen zijn in het geval van evidente drukfouten of een ongebruikelijke spelling aangepast. Bij het ontcijferen van de namen was de naamlijst van het onderhavige pamflet zoals die opgenomen is in de handleiding van de Collectie Wakker (aanwezig in de studiezaal van het CBG) behulpzaam. In verreweg de meeste gevallen zijn de voornamen op het pamflet niet vermeld; incidenteel konden deze uit andere bronnen worden getraceerd. Aanvullend onderzoek kan de onderhavige transcriptie ongetwijfeld verrijken. Het voerde te ver om over de genoemde personen (op enkele uitzonderingen na) biografische bijzonderheden (zoals hun afstamming, carrièreverloop e.d.) te vermelden. Hiervoor wordt verwezen naar de gangbare bronnen (zowel schriftelijke als gedigitaliseerde) betreffende militairen in het Staatse leger.
- ⁴ Het is niet duidelijk welke cavalerie-eenheid is bedoeld. Het betreft ofwel de Garde Dragoniers, toen onder het bevel van kolonel Hans Willem Baron Bentinck graaf van Portland (DutchRegiments CR 672a) dan wel de Gardes te paard van Zijne Hoogheid (ooit Gardes du Corps genoemd), toen onder het bevel van kolonel Hendrik Graaf van Nassau-Ouwerkerk (DutchRegiments CV 599a). Beide eenheden waren bij de Slag bij Mont-Cassel betrokken.
- ⁵ Hij is mogelijk N.N. van der Duyn van Rijswijk.
- ⁶ Het regiment dragoniers van Willem III prins van Oranje-Nassau (DutchRegiments CR 672h).
- ⁷ Het regiment van George Frederik graaf van Waldeck, Pyrmont en Culemborg (DutchRegiments CV 625a).
- ⁸ Het regiment van Wolfert van Brederode (DutchRegiments CV 588b).
- ⁹ Zeger baron van Ittersum.
- ¹⁰ Het regiment van Hendrik Trajectinus graaf van Solms (DutchRegiments IR 599a).
- ¹¹ John Cronmann (F.J.G. ten Raa, *Het Staatse Leger*, deel VI, Breda 1940, p. 230).
- ¹² Daarmee zal majoor Hans Christoffel Seyfferd zijn bedoeld (Ten Raa, 1940, p. 230-231).
- ¹³ En vermist.
- ¹⁴ Zijn naam is vermoedelijk Colyear.
- ¹⁵ Het regiment van Johan Maurits vorst van Nassau-Siegen (DutchRegiments IR 655a).
- ¹⁶ Samuel de Lannoy.
- ¹⁷ Rutger van Haersolte.
- ¹⁸ Of gevangen.
- ¹⁹ Of dood.
- ²⁰ Het regiment van Rudolf Frederik Hertog van Holstein-Norburg (DutchRegiments IR 673c).
- ²¹ Ernst Willem van Salisch.
- ²² Christoffel Ulrich van Weyckers.
- ²³ Of gevangen.
- ²⁴ Of dood.
- ²⁵ Of gevangen.
- ²⁶ Of dood.
- ²⁷ Of gevangen.
- ²⁸ Of dood.
- ²⁹ Winderholt is mogelijk Wiedesholt, vermeld als kapitein in het regiment van de hertog van Holstein tijdens de Slag bij Sant-Denis op 14-8-1678 (UB Leiden, Verz. *Thysiuspamfletten* nr. 10365).
- ³⁰ Het regiment van Willem Adriaan graaf van Horne (DutchRegiments IR 602a).
- ³¹ Hartman de Heyden.
- ³² Hij werd vermist.
- ³³ Het regiment van Godart van Reede heer van Ginkel en graaf van Athlone (DutchRegiments CV 625b).
- ³⁴ Herman Schaep tot den Dam.
- ³⁵ Hij overleed aan zijn verwondingen op 7-5-1677 (H. Ringoir, *Afstammingen en voortzettingen der cavalerie en wielrijders*, Den Haag, 1978, p. 67).
- ³⁶ Floris Karel van Beyerens-Schagen graaf van Warfusé.
- ³⁷ Zijn rang is niet vermeld; op 7-5-1677 volgde hij in dit regiment Herman Schaep tot den Dam als majoor op.
- ³⁸ Het regiment van Filips van Emminghausen heer van Eppe (DutchRegiments CR 672b).
- ³⁹ Johan Frederik van Brunnickhausen.
- ⁴⁰ Vermoedelijk het infanterie-regiment van Lavergne, in 1676 vermeld ter repartitie van het gewest Holland (Van Nimwegen, 2006, p. 507).
- ⁴¹ Het regiment van John Kirckpatrick.
- ⁴² Omschreven als luitenant-kolonel Everwyn.
- ⁴³ John Alexander Lauder, op het pamflet genoteerd als Lader.
- ⁴⁴ Waarschijnlijk De Mauregnault.
- ⁴⁵ Het regiment van Gerrit van Utenhove (DutchRegiments IR 600a).
- ⁴⁶ Of gevangen.
- ⁴⁷ Of dood.

-
- ⁴⁸ Het regiment van George Johan de Weede van Walenburg (DutchRegiments IR 669a).
- ⁴⁹ George de Hartoge, heer van Valckenborch, benoemd tot luitenant-kolonel in het regiment van Van Weede van Walenburg op 26-11-1669 (Ten Raa en De Bas, Het Staatsche leger, deel V, 1921, p. 473).
- ⁵⁰ Het regiment van Daniel de Tassin de Torsay (DutchRegiments IR 625a).
- ⁵¹ Jacob Backer
- ⁵² Dodelijk gekwetst dus vermoedelijk kort daarna overleden.
- ⁵³ Het regiment van Willem graaf van Lippe (DutchRegiments CR 671c).
- ⁵⁴ Frederik Ferdinand baron van Steijn.
- ⁵⁵ Of gevangen; waarschijnlijk niet dood want hij werd als majoor van dit regiment pas opgevolgd op 9-10-1681.
- ⁵⁶ Of dood; zie de vorige noot.
- ⁵⁷ Het regiment van Albrecht Frederik prins van Brandenburg (DutchRegiments IR 673d).
- ⁵⁸ Frederik van Pudewels; vermoedelijk kort tijd later overleden, want hij werd op 15 juni 1677 als luitenant-kolonel van dit regiment opgevolgd (Ringoir, 1981, p. 87).
- ⁵⁹ Waarschijnlijk Schleiben.
- ⁶⁰ In de Franstalige versie (zie annotatie nr. 2) staat Sael.
- ⁶¹ Is waarschijnlijk Pudewels.
- ⁶² Het regiment van Johan Karel prins van Birkenfeld (DutchRegiments IR 673d).
- ⁶³ Het regiment van George Frederik graaf van Waldeck en Culemborg (veldmaarschalk vanaf 16-9-1672) (Ringoir, 1981, p. 54) (DutchRegiments IR 586a).
- ⁶⁴ Het regiment van Adriaan Gustaaf graaf van Flodorff (DutchRegiments CR 672f).
- ⁶⁵ Otto van Wylich baron van Lottum.
- ⁶⁶ Het regiment van Hendrik van den Clooster (DutchRegiments IR 632 b).
- ⁶⁷ Het is niet duidelijk wie hier is bedoeld. In 1677 was Arent van Raesfelt van de Poll majoor in dit regiment. Mogelijk is bedoeld op Bernard van Ittersum die in 1679 luitenant-kolonel werd in dit regiment. In dat geval sneuvelde majoor Van Ittersum dus niet en was deze gewond.